

XXVII:...«Ita est» inquit Accius «ut dicis; neque id **me** sane paenitet; meliora enim fore spero, quae deinceps scribam. Nam quod in pomis est, idem esse aiunt in ingeniis: quae **dura** et acerba nascuntur, post fiunt mitia et iucunda; sed quae gignuntur statim vieta et mollia, non matura mox fiunt sed putria».

XXXII:...Quam multas imagines fortissimorum virorum-non solum ad intuendum, verum etiam **ad imitandum**-scriptores et Graeci et Latini nobis reliquerunt! Quas ego, **cupidus** bene gerendi et administrandi rem publicam, semper mihi proponebam...

XXXVI:...«Supervacaneae, ne dicam ineptae, legationis ministri, narrate Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperare quam ipsum fieri locupletem; et mementote **me** nec acie vinci nec **pecunia** corrumpi posse».

XXXVIII:...Caecilia, uxor Metelli, dum **more** prisco omen nuptiale petit **filiae** sororis, ipsa fecit omen. Nam in sacello quodam nocte cum sororis filia persedebat expectabatque dum aliqua vox **congruens** proposito audiretur...

XLI:...non Sicanorum aut Pelasgorum, qui **primi** coluisse Italiam dicuntur, sed aetatis suae verbis utebantur. Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris, sermone abhinc multis annis iam obsoleto uteris, quod neminem scire atque intellegere vis, quae dicas...

A. Να μεταφράσετε τα παραπάνω αποσπάσματα.

B. Παρατηρήσεις:

1. α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

- meliora:** την αφαιρετική ενικού και στους τρεις βαθμούς του επιθέτου στο αρσενικό γένος
ingeniis: τη γενική ενικού
dura: το επίρρημα και στους τρεις βαθμούς
mollia: τα παραθετικά του επιθέτου στο γένος και στον αριθμό που βρίσκεται
matura: το επίρρημα και στους τρεις βαθμούς
legationis: την κλητική ενικού
locupletibus: την αφαιρετική ενικού και τη γενική πληθυντικού
filiae: τη δοτική πληθυντικού
matre: τη γενική πληθυντικού
Evandre: την ονομαστική ενικού
multis: τα παραθετικά του επιθέτου στην ίδια πτώση και αριθμό του ουδετέρου

1. β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω συνεκφορές:

- multas imagines:** την ονομαστική του ενικού
fortissimorum virorum: την κλητική ενικού
rem publicam: την αφαιρετική ενικού
more prisco: τη γενική πληθυντικού
omen nuptiale: την αιτιατική πληθυντικού
sacello quodam: την αιτιατική ενικού
aliqua vox: τη δοτική πληθυντικού
aetatis suae: τη γενική πληθυντικού

1. γ. **neminem:** να κλιθεί η αόριστη ουσιαστική αντωνυμία στο γένος που βρίσκεται και στους δύο αριθμούς.

2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

- est:** το απαρέμφατο μέλλοντα στο θηλυκό γένος (και τους δύο τύπους)
fecit: το δεύτερο ενικό της προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
gignuntur: το δεύτερο ενικό στον παρακείμενο της οριστικής και της υποτακτικής στην ίδια φωνή και στο ίδιο γένος
reliquerunt: τη γενική του γερονδίου
proponeram: το τρίτο ενικό της οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή
dicam: το δεύτερο ενικό της προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
malle: το τρίτο ενικό της οριστικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
vinci: το τρίτο πληθυντικό της υποτακτικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή
corrumpi: το απαρέμφατο του παρακειμένου στην ίδια φωνή
posse: το πρώτο πληθυντικό της υποτακτικής ενεστώτα
coluisse: τη μετοχή ενεστώτα και μέλλοντα στη δοτική πληθυντικού του αρσενικού γένους
scire: το δεύτερο ενικό της προστακτικής ενεστώτα στην ενεργητική φωνή
intellegere: το τρίτο πληθυντικό της οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή
vis: το απαρέμφατο ενεστώτα και το δεύτερο ενικό της υποτακτικής ενεστώτα

3. α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων και φράσεων:

me, dura, ad imitandum, cupidus, me, pecunia, more, filiae, primi, congruens.

3. β. **proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris.**

Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (εισαγωγή, εκφορά, συντακτική θέση).

4. α. Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris, sermone abhinc multis annis iam obsoleto uteris, **quod neminem scire**

atque intellegere vis, quae dicas. Να συμπτυχθεί η υπογραμμισμένη πρόταση σε μετοχή.

β. *persedebat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audiretur.* Να αναλυθεί η μετοχή σε δευτερεύουσα πρόταση.

5. *Idem esse aiunt in ingeniis.* Να γίνει ο πλάγιος λόγος ευθύς.

6. *Caecilia, uxor Metelli, dum more prisco omen nuptiale petit filiae sororis, ipsa fecit omen.*
Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

7. *qui primi coluisse Italiam dicuntur.* Να δικαιολογήσετε τη σύνταξη του απαρεμφάτου με ονομαστική πτώση. Στη συνέχεια να μετατρέψετε τη σύνταξη σε απρόσωπη, κάνοντας τις απαραίτητες τροποποιήσεις.

8. *narrate Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperare*
Να δηλώσετε την απαγόρευση και με τους δύο τρόπους εκφοράς.

9. *aetatis suae.* Να δηλωθεί η κτήση χωρίς αυτοπάθεια.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Η μετάφραση δε δίδεται για λόγους οικονομίας του χώρου.

B.

1. **α.** *bono – meliore – optimo*
ingenii / ingeni
dure / duriter – durius – durissime
mollia – molliora – mollissima
mature – maturius – maturissime / maturime
legatio
locuplete / locupleti – locupletum / locupletium γιατί χρησιμοποιείται είτε ως ουσιαστικό είτε ως επίθετο
filiis / filiabus
matrum
Evander
multa – plur(i)a – plurima

1. **β.** *multa imago*
fortissime vir
re publicā
morum priscorum
omina nuptialia
sacellum quoddam
aliquibus vocibus
suarum aetatum / aetatum

1. **γ.** *nemo nulli*
nullius nullorum
nemini nullis
neminem nullos
nullo nullis

2. *futuram esse / fore*
fac
genitum es – genitum sis
relinquendi
proponet
dic
mauult
victi essent
corruptum esse
possimus
colentibus – culturis
scito
intellexerunt / intellexere
velle – velis

3. **α. me:** αιτιατική του προσώπου που μετανιώνει στο “*paenitet*”
dura: κατηγορούμενο στο υποκείμενο “*quae*” λόγω του συνδετικού ρήματος “*nascuntur*”

ad imitandum: εμπρόθετη αιτιατική γερουνδίου που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο ρήμα “reliquerunt”
cupidus: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο ρήμα “proponebam”. Αναφέρεται στο ego.
me: υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου posse αλλά και των τελικών απαρεμφάτων “vinci” και “corrumpi” (ετεροπροσωπία)
pecunia: αφαιρετική οργανική του μέσου στο τελικό απαρέμφατο “corrumpi”
more: αφαιρετική οργανική του τρόπου στο ρήμα “petit”.
filiae: δοτική προσωπική χαριστική στο ρήμα “petit”
congruens: επιθετική μετοχή ως επιθετικός προσδιορισμός στο “vox”, εκφράζει το σύγχρονο στο παρελθόν
primi: επιρρηματικό κατηγορούμενο της σειράς στο ειδικό απαρέμφατο “coluisse”. Αναφέρεται στο υποκείμενο του απαρεμφάτου “qui”.

3. β. Δευτερεύουσα υποθετική – παραβολική πρόταση. Εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο “proinde quasi”. Εκφέρεται με έγκλιση υποτακτική (“loquaris”), γιατί η σύγκριση αφορά μια υποθετική πράξη ή κατάσταση, χρόνου ενεστώτα γιατί σύμφωνα με τον κανόνα της ακολουθίας των χρόνων εξαρτάται από αρκτικό χρόνο (“uteris”: ενεστώτας) και εκφράζει το σύγχρονο στο παρόν – μέλλον. Συντακτικά λειτουργεί ως β’ όρος σύγκρισης με α’ όρο την κύρια πρόταση με ρήμα το “uteris”.
4. α. Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris, sermone abhinc multis annis iam obsoleto uteris, **cupiens**, quae dicas. Αντί της μετοχής volens του ρήματος volo χρησιμοποιείται η μετοχή cupiens του ρήματος cupio.
- β. persedebat expectabatque dum aliqua vox **quae congruebat (quae congrueret)** proposito audiretur
Θα μπορούσε να επιλεγεί υποτακτική αντί οριστικής, εφόσον το περιεχόμενο της πρότασης εκφράζει επιδίωξη ή προσδοκία.
5. **Idem est in ingeniis.**
6. Dum more prisco omen nuptiale **petitur** filiae sororis a Caeciliā uxore Metelli, ab ipsā factum est omen.
(Λόγω λατινισμού του dum. Δηλαδή dum + οριστική ενεστώτα.)
7. Το ειδικό απαρέμφατο “coluisse” έχει υποκείμενο σε ονομαστική (“qui”) κατ’ εξαίρεσιν λόγω εξάρτησης από το παθητικό, προσωπικό, λεκτικό ρήμα dicuntur. Έχουμε ταυτοπροσωπία (άρση του λατινισμού του ειδικού απαρεμφάτου) και η σύνταξη είναι προσωπική. Απρόσωπη σύνταξη: **Dicitur coluisse quos primos Italian.**
8. **Nolite narrare / ne narraveratis** Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperare.
9. aetatis eius.

Επιμέλεια

Ομάδα Λατινικών Ε.Ο. ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ